

# **JÄMSÄN KAUPUNKI**

## **TÄYDENTÄVÄN JA EHKÄISEVÄN TOIMEEN- TULOTUEN MYÖNTÄMINEN / SOVELTAMISOHJEET 1.1.2019 ALKAEN**

## JÄMSÄN KAUPUNKI

Sosiaali- ja terveystoimi  
Sosiaalityön tulosityksikkö

### TOIMEENTULOTUEN MYÖNTÄMINEN / SOVELTAMISOHJEET 2019 Sovellettavat säännökset:

Laki toimeentulotuesta 1412/1997  
Asetus toimeentulotuesta 66/1998  
Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeudesta 812/2000  
Hallintolaki 434/2003  
Sosiaalihuoltolaki 1301/2014  
Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 221/2003  
Laki kuntouttavasta työtoiminnasta 189/2001  
Laki lapsen elatuksesta 704/1975  
Laki maahanmuuttajien kotoutumisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta 1386/2010  
Ulkomaalaislaki 301/2004  
EU/ETA –kansalaisia koskevat säännökset  
Sosiaali- ja terveysministeriön opas toimeentulotuen soveltajille 2013:4  
STM Kuntainfo 2/2014 Toimeentulotuen perusosan alentaminen

Toimeentulotukea myönnettäessä sovelletaan toimeentulotukilakia (1412/1997, asetusta 66/1998 sekä sosiaali- ja terveysministeriön toimeentulotukilain soveltamisoppaan (2013:4) ohjeita sekä kuntainfoja, jotka liittyvät toimeentulotukeen.

Kunnan toimeentulotukilain menettelytapa- ja soveltamisohje on tarkoitettu täydentämään em. säännöksiä ja takaamaan asiakkaille yhtenäisen käytännön toimeentulotukilakia sovellettaessa.

Viranhaltijan päätökset tulee perustella ohjeen lisäksi toimeentulotukilain perusteella. Viranhaltijalla on aina mahdollisuus yksilökohtaiseen harkintaan toimeentulotukipäätöksiä tehdessään.

**Täydentävä toimeentulotuki** kattaa erityismenoiksi kutsuttavat menot, joita ovat muut kuin perusmenoiksi katsottavat asumismenot sekä henkilön tai perheen erityisistä tarpeista tai olosuhteista johtuvat, toimeentulon turvaamiseksi tai itsenäisen suoriutumisen edistämiseksi tarpeellisiksi harkitut menot.

**Ehkäisevää toimeentulotukea** kunta myöntää päättämiensä perusteiden mukaisesti

- tuen saajan aktivoinnin tukemiseksi
- asumisen turvaamiseksi
- ylivelkaantumisen aiheuttamien vaikeuksien lieventämiseksi
- tuen saajan omatoimista suoriutumista edistäviin tarkoituksiin

Ehkäisevä toimeentulotuki on riippumaton siitä, onko henkilö tai perhe oikeutettu perustoi-  
meentulotukeen.

## Täydentävä toimeentulotuki

Näihin ohjeisiin perustuvaa täydentävää toimeentulotukea voidaan myöntää harkintaan perustuen, mikäli asiakkaalle/ perheelle on muodostunut oikeus Kelan myöntämään perustoimeentulotukeen.

### Lasten harrastusmenot

Lasten harrastusten tukemiseen voidaan huomioida toimeentulotuen pitkäaikais- ja toistuvaisasiakkaana tai muutoin pitkään pienillä tuloilla (perheen tulot ylittäneet vain niukasti toimeentulotukinormit) olleille perheille **200 euroa/lapsi/vuosi** tositteita vastaan.

### Vaatemenot

Vaatemenot kuuluvat perusosaan, eikä vaatekustannuksiin pääsääntöisesti myönnetä täydentävää toimeentulotukea. Pitkäaikaisen toimeentulotukiasiakkuuden perusteella **romaninaisen hameen hankintaan** voidaan myöntää **400 euroa** kahden (2) vuoden välein. Käytäntönä on, että hameen teettämistä varten myönnetään maksusitoumus ompelijalle, poikkeustilanteissa avustuksen voi maksaa rahana.

Muu romaninaisen vaatetus, kuten röijyt ja puserot, kuuluvat perusosalla katettaviin menoihin. Miesten romanivaatetus on perusosalla katettava meno.

Myöntämisen edellytyksenä on, että hakija on asunut paikkakunnalla vähintään kuusi (6) kuukautta ennen tuen hakemista.

Pitkään toimeentulotuen varassa eläneille asiakkaille voidaan lisäksi myöntää avustus **hautajaisvaatteisiin 50 euroa/henkilö** vainajan ollessa lähiomainen.

### Ruokaliput

Ruokalippuja voidaan harkinnalla myöntää perustoimeentulotukeen oikeutetulle asiakkaalle Köpikseen tai Kiltakalliolle sekä Kuhmoisissa olevaan ruokapisteeseen. Ruokalippuja voidaan myöntää maksimissaan kolme lippua kuukaudessa. Liput ovat henkilökohtaisia ja nimellä varmistettu.

Erityistilanteessa voidaan myöntää kertaluonteisesti ruokalippuja ilman perustoimeentulotuen päätöstä ehkäisevänä toimeentulotukena.

### Kodinhankinnat

Kodin perustamiskustannuksiin voidaan myöntää avustusta poikkeustapauksissa, kun se hakijan olosuhteet huomioon ottaen on välttämätöntä kodin perustarvikkeiden saamiseksi esim. pitkän laitoshoidon tai asunnottomuuden jälkeen. Avustus **kodinperustamiskuluihin** voi olla **enintään 300 euroa, summa sisältää sängyn**. Jälkihuoltoon siirtyvien nuorten kalustehankintoihin käytetään ensisijaisesti lastensuojelulain mukaisia itsenäistymisväroja.

Asiakaskohtaisesti välttämättömiin kodinhankintoihin voidaan myöntää pitkäaikaiselle toimeentulotukiasiakkaalle (asiakkuus kestänyt puoli vuotta) avustusta harkinnan mukaan. Tarvittaessa äkillisissä tilanteissa (esim. ero) on mahdollista joustaa määrärajoissa harkinnalla.

- Pyykinpesukoneeseen voidaan harkinnalla myöntää enintään **200 euroa viiden vuoden välein**, jos taloyhtiössä ei ole pesukonetta.
- Pölynimuriin voidaan harkinnalla myöntää enintään **85 euroa viiden vuoden välein**.
- Omistusasunnoissa asuville lieden ja jääkaappiin hankintaan voidaan myöntää harkinnalla koko summa, edellyttäen, että kyseessä on halvin malli.
- Lastenvaunuihin voidaan myöntää enintään **180 euroa**
- Lasten sänkyyn voidaan myöntää enintään **90 euroa**
- Sänkyyn patjoineen enintään **130 euroa, parisänkyyn enintään 200 euroa**

## Asumiseen liittyvät rästit

Ensisijaisesti asiakkaan on tehtävä maksusuunnitelma rästiintyneistä asumiskuluista (mikäli mahdollista). Asiakkaan tulee selvittää Kelasta, onko hänellä oikeus takautuvaan perustoimeentulotukeen. Asumisen turvaamiseksi rästeihin voidaan erityisellä harkinnalla myöntää tukea. Tuki on pääsääntöisesti kertaluonteinen.

## Matkakulut

Matkakuluja voidaan harkinnalla huomioida opiskelijoille ja työkokeilussa oleville henkilöille, mikäli heille muodostuu oikeus perustoimeentulotukeen ja yhdensuuntainen matka ylittää 5 km. Mikäli julkinen liikenne ei ole käytettävissä, huomioidaan **oman auton käytöstä 0,20 euroa/km, mutta enintään 200 euroa/kk**.

Pääsääntöisesti matkat huomioidaan julkisen liikenteen hinnaston mukaan. Opiskelijoiden on ensisijaisesti haettava koulumatkatukea Kelalta.

Harkinnalla voidaan myöntää päihde- ja mielenterveyspalveluissa säännöllisesti käyville perustoimeentulotuen asiakkaille matkahuollon seutulippuun tai vuosikorttiin maksusitoumus tai **tarvittaessa oman auton käytön mukaan 0,20 euroa/km**.

## Hautauskulut

Toimeentulotuen käsittely lähtee kuolinpesän taloudellisesta asemasta ja päätös ja laskelma tehdään kuolinpesälle, kun perunkirjoitus on tehty ja perukirja toimitettu sosiaalitoimistoon.

Mikäli kuolinpesällä on perunkirjan mukaan varoja, jotka kattavat hautauskulut, ei hautaukseen myönnetä toimeentulotukea. Kuolinpesän käytettävissä olevat varat tulee käyttää ensisijaisesti hautauskuluihin. Poikkeuksena on hautaus, jossa kuolinpesälle ei löydy hoitajaa ja hautaus on toimitettava ennen pesänhoitajan määräämistä. Tällöin annetaan maksusitoumus hautaustoimistolle ja tehdään perintä kuolinpesästä. Perintäpätös lähetetään valtionkonttoriin.

**Mikäli kuolinpesä on varaton, voidaan toimeentulotukea myöntää kohtuullisiin ja välttämättömiin hautauksesta aiheutuviin kustannuksiin.** Seurakunnan hautausmaksun ja hautapaikkamaksun lisäksi voidaan huomioida **enintään 800 euroa** hautaustoimiston maksuun (esim. arkku, kuljetus, kukkavihko). Jos vainaja tuhkataan, voidaan hautaustoimiston laskuun huomioida **enintään 900 euroa**.

Kuolinpesän maksamattomia laskuja ei huomioida laskelmassa, vaan ne jäävät kuolinpesälle maksettavaksi, tai mikäli kuolinpesä on varaton, kuolinpesän veloiksi. Mikäli kuolinpesällä on realisoitavissa olevaa varallisuutta, voidaan hakemus hautausmenoihin hylätä tai vaihtoehtoisesti tehdä perintä kuolinpesän varoista.

Muistotilaisuuden järjestäminen kuuluu pääsääntöisesti vainajan omaisille. Kukkavihkoon myönnetään **enintään 50 euroa/talous**, kun vainaja on lähiomainen. Lähiomaisella tarkoitetaan puolisoa, vanhempia, sisaruksia, lapsia tai isovanhempia.

Muita hautauskustannuksia ei huomioida kuten sanomalehti-ilmoituksia, hautakiveä tms.

## **Perhejuhlat**

Perhejuhlista (esim. ristiäiset, ylioppilasjuhlat, rippijuhlat) aiheutuneita kustannuksia voidaan huomioida **enintään 95 euroa/talous** pitkäaikaisille toimeentulotuen asiakkaille (asiakkuus kestänyt puoli vuotta).

## **Edunvalvojan palkkio**

Edunvalvojan palkkio samoin kuin muut edunvalvontaan liittyvät maksut, esimerkiksi lupa-asioiden käsittelymaksut, oikeudenkäyntikulut ja maistraatin perimät maksut voidaan hyväksyä täydentävän toimeentulotuen laskelmaan.

## **Opiskelusta aiheutuvat kustannukset**

Opiskelusta aiheutuvat kustannukset katetaan pääsääntöisesti opintotuella. Opiskelusta aiheutuviin kustannuksiin voidaan myöntää täydentävää toimeentulotukea esimerkiksi lukion oppikirjojen ostoon, mikäli hakija/perhe on pitkäaikainen toimeentulotukiasiakas. Opiskelutarvikkeisiin/työvaatteisiin myönnetään **enintään 300 euroa/vuosi**.

Opiskelulla tarkoitetaan ammattiin valmistavaa koulutusta ja lukiota.

Toimeentulotukioikeuden täytyessä voidaan opiskeluissa välttämättömän **tietokoneen hankintaan** myöntää enintään **250 euroa** kertaluonteisesti.

## **Vangit**

Vangin ja hänen lastensa tapaamista voidaan tukea erityistilanteessa tapaamismatkoissa.

## **Raivaussiivoukset**

Voidaan kertaluonteisesti tukea, jos se on asiakkaan tilanteessa välttämätön itsenäisen selviytymisen tukemiseksi ja asumisen turvaamiseksi.

## **Ylläpitosiivous**

Pääsääntöisesti ylläpitosiivoukseen ei myönnetä tukea. Ylläpitosiivoukseen voidaan harkintaan perustuen myöntää tukea, mikäli se mahdollistaa itsenäisen asumisen.

## **Sairaudesta johtuvat tavanomaista suuremmat ravintokulut**

Asiakkaan tulee esittää lääkärin lausunto asiasta, jonka jälkeen voidaan harkita täydentävän toimeentulotuen myöntämistä perusosalla katettavien ruokamenojen ylittävän osan

myöntämiseen. Tämä koskee pääsääntöisesti vain välttämättömiä sairauenhoidossa käytettäviä lisäravinteita.

### **Palveluasuminen ja palveluasumisen ateriamaksut**

Toimeentulotukeen nähden on ensisijaista palveluasumisen asiakasmaksun alentaminen. Asiakaskohtaista harkintaa on eritystilanteissa mahdollista käyttää ateriamaksuissa (huomioiden asiakkaan mahdollisuus vaikuttaa ruokamaksujen suuruuteen).

### **Hyvinvointilääkkeet, ehkäisy, hedelmöityshoito, rokotteet**

Hyvinvointilääkkeiden (esim. nikotiinilaastari, potenssi) osalta asiakkaan tulee esittää lääkärin arvio hoidon välttämättömyydestä ja selvittää, onko niihin mahdollista saada perustoimeentulotukea. Potenssilääkkeiden osalta voidaan huomioida enintään kuusi annosta kuukaudessa. Ehkäisystä aiheutuneet kulut voidaan huomioida täydentävän toimeentulotuen laskelmassa, mikäli Kela ei niitä huomioi.

Rokotteisiin ei myönnetä täydentävää toimeentulotukea.

### **Yksityisen lääkärin palkkio, fysikaalinen hoito ja proteesit**

Pääsääntöisesti yksityisen terveydenhuollon käytöstä johtuneita menoja ei huomioida täydentävässä toimeentulotuessa menona.

Fysikaalinen hoito kuuluu perustoimeentulotuen menoihin ja Kelalla kuntoutus voidaan huomioida julkisen terveydenhuollon lääkärin määräämin perustein ja julkisen terveydenhuollon toteuttamana.

Hammaspoteesit ja niiden korjaus sekä purentakiskot ovat perustoimeentulotuen menoja ja ne haetaan Kelasta. Asiakkaalla pitää olla kustannusarvio kunnalliselta hammashoidolta.

### **Lasten tapaamisoikeudesta ja luonapidosta aiheutuneet menot**

#### **Lähtökohtaisesti haettava perustoimeentulotukena.**

Yksilökohtaista harkintaa on mahdollista käyttää kolmen kuukauden ajan. Asiakkaan on annettava selvitys menoista ja varattava viipymättä aika lastenvalvojalta. Jos sopimukseen ei päästä ja tapaamis-, huolto- tai elatusasia on viety eteenpäin (käräjäoikeuteen), voidaan harkintaa käyttää pidempään kuin kolme kuukautta.

Lapsen luonapidosta aiheutuneita menoja voidaan hyväksyä toimeentulotukeen oikeutetulle vanhemmalle lapsen todellisen luona olon mukaan, kuitenkin enintään 14 vrk/kk. Kuluina huomioidaan lapsen perusosan ruokarahaa (49 % perusosasta) vastaavat menot siltä ajalta, kun lapsi on hakijan luona.

Kuluina otetaan myös huomioon mahdolliset lapsen tapaamisesta syntyvät kohtuulliset matkakulut halvimman vaihtoehdon mukaisesti. Matkakuluina huomioidaan kotimaassa tapahtuvat matkakulut lapsen tapaamispaikkakunnalle. Matkakulujen tulee olla todelliset ja niistä on annettava selvitys/esitettävä tositteet. Alle 10 km matkoihin (yksi suunta) ei myönnetä toimeentulotukea.

Mikäli lähivanhempi huolehtii osasta lapsen tapaamismatkojen kuluista, voidaan matkakulut huomioida lähivanhemmalle menona siltä osin, kun ne ylittävät lapsen perusosan ruokarahan osuuden tapaamisajalta. Kela ei vähennä lähivanhemman perustoimeentulosta lapsen ruuan osuutta tapaamispäiviltä, eikä myönnä lähivanhemmalle matkakuluja.

### **Ehkäisevä toimeentulotuki**

Ehkäisevää toimeentulotukea voidaan myöntää tuen saajan aktivoinnin tukemiseksi, asuminen turvaamiseksi, ylivelkaantumisen aiheuttamien vaikeuksien lieventämiseksi tai tuen saajan omatoimista suoriutumista edistäviin tarkoituksiin.

Ehkäisevä toimeentulotuki on riippumaton siitä, onko henkilö tai perhe oikeutettu perustoimeentulotukeen.